

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง
ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรี เกียรติภูมิ แก่คนไทย สามารถประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุล ระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมตามยุค

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ และมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังว่าเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

๑. ด้านเกษตรกรรม หมายถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์/การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา เป็นต้น

๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ, งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/เตียง/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

๔. ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร), การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค, การผดุงครรภ์พื้นบ้านโดยหมอตำแยของชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแดด) เป็นต้น

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้องเพลงอีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, โนรา เป็นต้น

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ, ภาษาถิ่น, หนังสือ, ตำรา, ตำรับอาหาร, งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่าง ๆ เป็นต้น

๘. ด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ด้านการเกษตร

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	ปลูกเมล่อนปลอดสารพิษ	นางประมวล ปัตถานัง	ม. ๑ บ้านห้วยบง ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๒	น้ำสาโท	นางสงกาน เทพปรัชฌาย์	ม.๓ บ้านป่ารังงาม ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๓	การเกษตรอินทรีย์ (หมอดิน)/เศรษฐกิจพอเพียง	นางสาวศรุดา พิษสาโย	ม.๑๓ บ้านไทยสงบ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๔	หน่อไม้แปรรูป	นางสาวอรกัญญา พลวิจิต	ม.๑๘ บ้านวังไทรงาม ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๕	หน่อไม้ดอง/อัด	นางลิ้ม อินทกุล	ม.๒๕ บ้านซับเจริญ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๖	เกษตรผสมผสาน	นางวรรณุช บุณลือค	ม.๗ บ้านซับยาง ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ด้านหัตถกรรม

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การทอเสื่อจากต้นกก	นางทองมา คงสา	ม.๑ บ้านห้วยบง ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๒	การโพทญ่าคาและหญ้าแฝกเพื่อมุงหลังคา	นางทองเมียง พาละแพน	ม.๓ บ้านป่ารังงาม ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๓	การทอเสื่อจากต้นกกไหล	นางสำเรียง หาญสูงเนิน	ม.๒๐ บ้านโป่งใหญ่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๔	การหัตถกรรมถักทอด้วยผ้าและด้ายของชำร่วย	นางสาวพัชรี คุณขุนทด	ม.๒๐ บ้านโปร่งใหญ่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๕	การถักทอหมอนปักทอง	นางสมพิศ สุจริยา	ม.๓ บ้านป่ารังงาม ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๖	ถักเปลจากเศษผ้า	นายช้อ มาใส่ไพร่	ม.๔ บ้านศิลาร่วมสามัคคี ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๗	ทอผ้า	นายวริทธิ์พล ศิลป์สุภาพร	ม.๒๐ บ้านโปร่งใหญ่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๘	ถักเปล	นายนันท์วัฒน์ กะสันเทียะ	ม.๒๐ บ้านโปร่งใหญ่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๙	การสานแห	นายอ๊อต งามกลางดอน	ม.๒๐ บ้านโปร่งใหญ่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๑๐	ไม้กวาดทางมะพร้าว	นายแผ่น มูลขุนทด	ม.๒ บ้านหนองกรดน้อย ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๑๑	ไม้กวาดทางมะพร้าว	นางทองเมียง พาละแพน	ม.๓ บ้านป่ารังงาม ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๑๒	ไม้กวาดทางมะพร้าว	นายเพชร แผลดกลาง	ม.๔ บ้านศิลาร่วมสามัคคี ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑๓	ไม้กวาดทางมะพร้าว	นายโพธิ์ สุวรรณปักษ์	ม.๕ บ้านน้อยพัฒนา ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๑๔	ไม้กวาดทางมะพร้าว	นางสมหมาย จันทร์คล้าย	ม.๑๓ บ้านไทยสงบ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๑๕	ไม้กวาดทางมะพร้าว	นางอนงค์ ดีกล้า	ม.๑๙ บ้านโนนสะอาด ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๑๖	ไม้กวาดดอกหญ้า	นางพัน ทองขุนทด	ม.๘ บ้านหนองใหญ่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๑๗	ประดิษฐ์พวงกุญแจจากวัสดุเหลือใช้	นางวรศุภา มุ่งสูงเนิน	ม.๑๐ บ้านภูผาทอง ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ด้านการแพทย์ไทย

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	นางสมนึก บำรุงศิลป์	นางสมนึก บำรุงศิลป์	ม.๑๒ บ้านเสาร์ห้า ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การบวชป่า และฝายชะลอน้ำ	สวนป่าด่านขุนทด	ม. ๑ บ้านห้วยบง ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๒	การเผาถ่านแบบธรรมชาติ	นางซัน อินทกุล	ม. ๑๕ บ้านทรัพย์สมบูรณ์ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	หม้อทำขวัญนาค	นายสมชัย รินสันเทียะ	หมู่ที่ ๒๔ บ้านห้วยโปร่ง ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๒	วงโปงลาง	นายธนากร แปะชา	หมู่ที่ ๒๔ บ้านห้วยโปร่ง ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	การสอนเล่านิทาน	นายวันลก กสิประกอบ	หมู่ที่ ๗ บ้านชัยยาง ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ด้านอื่นๆ

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๑	พิธีกรรมทางศาสนา	นายชำนาญ จิณรักษ์	หมู่ที่ ๔ บ้านศิลาร่วมสามัคคี ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๒	ทำน้ำพริกเผาและปลาจ่อม (อาหารและโภชนาการ)	นางปอง แก้วทิม	ม.๑๖ บ้านซับไทร ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

ที่	ชื่อภูมิปัญญา	ชื่อเจ้าของภูมิปัญญา	ที่อยู่
๓	น้ำพริกและปลาร้า (อาหารและโภชนาการ)	นางอุไร วงศ์สมิง	ม.๑๗ บ้านถ้ำเต่า ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา
๔	ทำปลาต้ม (อาหารและโภชนาการ)	นางบัวหลั่น ตั้งตา	ม.๒๐ บ้านโปร่งใหญ่ ตำบลห้วยบง อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา